

RKKMO
„AKADEEMILISE RAAMATU“
AJALEHE-VÄLJALÕIGETE
BÜROO

Tartu, Ülikooli 15, telef. 35-19

SIRP JA VASAR

Tallinn

nr. 13. X. 1945
kuup.

„Kolm musketäri“

Esietendus Riiklikus teatris „Estonia“ 29. septembril.

Kui „Silvad“, „Marizad“, „Lõbusad lehed“, „Montmartre'i kannikesed“ ja taolised operetid oma närbumis-sentimentaalse koestikuga, oma armu-ilude ja -valude läägevõitu tõlgitsusega on järele jätnud enamasti ikka mingi kahtlase imala maitse, siis „Kolme musketäri“ kohta tuleks ütelda, et meeleolu, mis me siit kaasa viime, on mitmeti kargem, erksam, aktiveerivam, progressiivsem. „Kolm musketäri“ Andres Särevi ümbertõutuses ja Eesti NSV teenelise näitleja Agu Lüüdiku lavastuses on läinud hooaja selle žanriga võrrelduna tunduvalt sammuks edasi, on märksa huvipakkuvam kui „Silva“ või „Montmartre'i kannike“. Siin on mõnevõrra lahti püütud saada lääne-opereti tüüpilisest kivenenud-aegnenud traditsioonidest, tuues sisse elulisemat, hoogsamat tuiget. Ja kui alljärgnevas ei saa märkimata jätta selles lavastuses siiski mitmeid puudusi ja viimistlematusi, siis ei tähenda see asjaõeldud tunnustuse tagasivõtmist, vaid veel parema juurde-soovimist.

„Kolme musketäri“ libreto, mis seni on aluseks olnud vastava opereti lavastusile, on loodud Alexandre Dumas' samanimelise ajaloolise taustaga seiklusromaanii motiividel, kusjuures libreto koostajad ei olnud eriti hoolinud ajaloolistest tõsiasjadest. Andres Särev oma ümbertõutuses on püüdnud sisu edasi anda suurema ajaloolise vastavusega, arvestades mišjöödi ja olustikku, kuigi ajaloofaktide suhtes on siingi võnkumisi (Richelieu funktsioonide ülekanndmine Mazarin'ile jm.). Ümbertõutatud libreto huvitavust on aidanud suurel määral tõsta see, et siin on püütud arendada ühiskondlikke motiive, mida ei leidu küll Dumas' kirvelis romaanis, aga mis on siiski vastavuses ajalooga.

Aeg, millesse langeb „Kolme musketäri“ sündmustik, on Prantsusmaa absoluutse monarhia aeg, vaimuliku seisuse ja aadli sotsiaalsete eesõigustega valitsejate kuulsuse ja vägevuse tõstmiseks teatavate sagedaste sõdadega, töötavate kihtide äärmiselt raske olukorraga. Libreto ongi püütud arvestada pidevusi kolmanda seisuse ja valitseva võimu vahel, kusjuures kolm musketäri, kes astuvad välja rõhutute kaitseks, kes kannavad endas progressiivset elementi, on tegevuse kandjaks Oleks soovinud, et rahvale oleks antud lavastuses veelgi suurem osatähtsus, oleks tahtnud näha Pariisi kodanike võimsamat esinemist (näiteks eriti lõpp-pildis peaks see tingimata olema), reljeefsemaid vastuhakkusid türranniseerivale võimule, kusjuures libreto ümbervormija võinuks endale lubada

seekord esijoones tähelepanu juhtida mõningaile noorile lavalolijale. Näiteks lubab endast mõndagi head loota Georg Ots, kes antud korral d'Artagnanina ei osutanud küll veel sellist uljust ja temperamenti nagu see osa nõuab, kes endas veel kinni näib olevat, aga kellest lavatalent end nagu välja pressida tahab. Ka tundub meeldiva lavalise sarmiga olevat Meta Kodanipork, antud korral mustlaskoori solist. Teda tahaks tulevikus näha ulatuslikumateski osades. Sophie Sooäär Miotte'is oli vist küll vähe veel ehtsamat prantsuse maatüdrukut, aga näitleja paistab siiski silma osa kujunduses oma värskuse ja spontaansusega. Kiitvalt tuleks siin märkida ka Agu Tali vist esmakordset esinemist nii ulatuslikus osas.

Musketäride kolmikust Endel Pärn Porthosena ja Paul Mägi Aramisena täitsid oma ülesanded hoogsalt, kuigi tundus, et Mägi oma seekordseis arvukais koomika-numbriks kippus jääma pinnalisemaks ja hõredamaks kui ta on olnud teiselaadilisemates rollides.

Kui musketärid endas kannavad rahvasõbralikkust ja edumeelsust, siis keskeks võimu esindajaks siin oma tooruses ja saatanlikkuses on Mazarin, keda antud korral Eesti NSV rahvanäitleja Paul Pinna kujundas tarvilise rafineeritusega, kuigi see osa ei võimaldanud tema ande silmapaistvaid iseloomulikkusi eriti võimsalt vallanduda. Mazarin peaks olema siin suurema tigiduse ja teravusega antud, kuna Pinna Mazarin oli jäänud ehk veel liiga palju muhedust ja pehmust.

Meta Lutsu võimeid kuninganna-rollides on tunnustatud juba varem, kuigi ta hiljem ühegi kuningannana ei ole ulatunud sellise unustamatu reljeefsuseni kui omal ajal kuninganna Elisabethina.

Antud korral kuninganna oma pojjaga kalduvad sisemiselt musketäride meelsuse poole, mõistes, et ainult rahvaga, mitte rahva vastu saab valitseda, mistõttu ei ole ka vaja anda nende kujunduses põlgamisväärseid nüansse — ainult seetõttu, et nad on kuningad.

Therese Masing ei ammutanud Leona rikkast osast küllalt mahlakalt selle loomulikkusi. „Ma leegitsen.“ kõnelesid küll ta huuled, aga ta sisemine olemus ei jõudnud sellele järele. Leonas peab olema enam metskassi. Teda ei kohuta ükski seiklus. Aga Leonal on ka teine pale, siirust ja puhtust igatsev, mis aegajalt üsna erilises liigutavuses sellest elu saastast läbi paistab. Tundus, et Masing ei olnud nagu küllalt süvenenud sellele osa

RIIKLIKU TEATRI
„ESTONIA“
Arhiiv-Muuseum

Nr. _____